

KÖZVÉLEMÉNY

HÉTFŐI UJSÁG.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 korona, havonként 25 krajczár.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

ROSTKOWICZ ARTHUR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Horváth Mihály-utca 7. sz.

Hirdetések árszabály szerint.

Az uradalomról.

Mig ön, örgróf uram, a morvaországi Jamnitzban és Bécsben, az osztrák császári trón árnyékában éli napjait és elkölti a magyarországi birtokainak jövedelmét, sejtelve sincs arról, hogyan gazdálkodnak itt a sáfárjai.

Sokszor hallottuk a panaszt már, hogy a százezer holdas uradalom, mely beleékelődik a megye szívébe, alig jövedelmez valamit, pedig az uradalom községi pótdadókat alig fizet, mert „Sövényháza” neven külön községet képez, ami kijátszása még a látszólagos, egyenlő teherviselésnek is. Mert már az nem igazság, hogy a sándorfalvai kiscgazda 102. az algyői 90, a tápéi 70 százalék pótdadót fizessen, mikor az uradalom egyetlen fillérrel sem járul a községi köztervek viseléséhez.

Daczára e jogtalan előnyének, az uradalom nem tudja fokozni a jövedelmeit, pedig van vízi útja, Tisza, vasutak szelik át a birtok minden részét. A szükséges munkaerő rendelkezésre áll az uradalmat környező falvakban. Mi lehet tehát az oka, hogy jövedelem nem fokozódott?

Az uradalom intézőinek gazdálkodása. Hajdanán a Csáki szalmája volt minden. Most azonban van ellenőrzés és felügyelet — és az uradalom mégis óriási károkat szenved.

Az oka ennek a kortes-szellem, melyet Novák József honosított meg az uradalomban husz év előtt. A megye két választókerületében van ugyanis befolyása az uradalomnak. A tápéi és szegvári kerületben. Mind a két kerület lakossága független érzelmű, mint amilyen általában az alföldi magyar.

Az uradalomnak semmi baja nem volna a néppel, ha nem állana az élén Novák József, aki a kortesérdekeket nem helyezné az uradalom érdeke elé.

Ha az egész uradalmat bérbe adnák a környék lakosainak, akkor kétszer annyi jövedelmet hajtana, Sándorfalva, Algyő, Tápé, Mindszent, Szegvár, Tömörkény és Csany lakossága földbérlethez jutna. Az uradalom igazgatásának költségei rögtön lepadnának, mert csupán a számvéviséget kellene fentartani.

Mig most holdankint nincs 30 koronánál magasabb haszonbér, apró bérleteknél elérhetné az uradalom a 40 koronát.

Most azonban a nép nem kap elegendő bérletet. Amit kap, azt is korteskedésből kapja. Igen jellemző példája ennek az algyői eset. Az algyői parasztnak a múlt év őszén, közvetlenül a képviselőválasztások előtt 2000 hold bérletet ígértek a kortesek, ha a kormánypárti jelöltre szavaznak. Ugyanakkor Novák József uradalmi jogtanácsos a

szegvári kerületben lépett fel kormánypárti jelöltnek. Természetesen ott is bérletigéréssel szedték le a lábukról a szavazókat, sőt a Novák egyik kortese, a mindszei Grüner megkapta az algyői kétezer holdas bérletet, holdját 30 koronáért, holott a parasztnak 36 koronát ígértek holdankint. A szerződést még a választás előtt aláírták. Az algyői szegény parasztnak csak választás után tudták meg, hogy őket rászédték, becsapták, megcsalták, félrevezették.

Ez a csunya és lelketlen kortesfogás nemcsak növeli a gyűlöletet az uradalom ellen, hanem érzékenyen károsítja is. Ez az otromba kortesfogás például kerek 12.000 koronába kerül az uradalomnak. De mennyibe került még a szegvári választás? Az uradalom kára ott is meghaladja az évi 12.000 koronát.

Hát van szükség az anyagi károsodásra és a gyűlölet szítására Novák József miatt? Nincs.

De kérdjük, az uradalomnak mi haszna van abból, hogy Novák József vagy Pityi Paikó képviselő lesz? Hiszen az uradalomnak nincsenek országos érdekei, a megyében és a községekben pedig megvan a képvisellete.

Ha mindezeket figyelembe veszi a Jamnitzban székelő örgróf, lehetetlen, hogy tovább tűrje a kortes-szellemű gazdálkodást, amelyből csak anyagi kára van. A saját érdeke kívánja, hogy véget vessen a már türelhetetlen állapotoknak, amelyeket Novák József honosított meg, aki igen erősen nyugdíjképes is már.

Szabadkai levelek.

Mamuzsics Lázár, városunk felfüggesztett szegénye röpiratban védelmezi magát a belügyi kormány ellen. Néhány tekintélyes budapesti napilap is felült neki és védelmébe vette a gonosz lelkű embert, aki olyan ártatlannak teszi magát, mintha a világ legtisztább kezű embere volna, akit ártatlanul hurcolt meg a belügyi kormány. Ugy tünteti föl a dolgot, mintha politikai boszu műve volna a felfüggesztése. Mintha Gulner Gyula a „kiharangoztatásért” állana boszút.

No hát ez aljas hazugság, amilyenre csak az olyan elvetemült ember képes, mint Mamuzsics Lázár, akinek nincs már veszteni valója.

Hat hónapig kellett várnia a védekezéssel, amit valaki mindenesetre „jó pénzért” készítet el neki. A védekezésének a kivonatát elküldte néhány lapnak, hogy az ő vesztett ügyének hangulatot csináljanak.

Az a kár, hogy ezen védekezéséhez nem csatolta a két kötetnyi bűnkrónikát is, amelynek II. kötete, Széll Kálmán aláírásával jelent meg.

De térjünk a védekezésre, amelynek minden betűje hazugság. Azt állítja, hogy Szabadka város anyagilag gyarapodott, nagyot fejlődött az ő polgármesterkedése alatt. Hát ez nem igaz. A városnak csak az adóssága szaporodott, a lakosság teherviselési képessége pedig csökkent. Igaz, hogy sok új középületet épített, de sokat is sápoljt érte a polgármester. Erről azonban hallgat a polgármester . . .

Arról sem szól, hogy mennyit loptak ő alatta és hány sikkasztást tussolt el és hány sikkasztó maradt meg állásában.

Tisza Kálmánra hivatkozik, mint korona tanura. Persze, Tisza Kálmán már meghalt és nem kell tőle tartania, hogy meghazudtolja. Mért nem hivatkozik Wekerlére, Szapáryra vagy Bánffy Dezsőre? Mert azok még élnek.

Vakmerő és szemtelen hazugság, hogy neki a királyi tanácsosi címet felajánlották volna. Az igaz, hogy ő szeretett volna királyi tanácsos lenni, puhatolódzott is utána, de Kállay Albert akkori főispán leintette és ő örült, hogy legalább az első fegyelmi vizsgálatot szerencsésen megusza. Erről is Kállay Albert adhat felvilágosítást a belügyi kormányoknak.

Az ő célja világos. A vesztett fejszének a nyelét akarja megmenteni. Ha a polgármesterség oda van, legalább a nyugdíj maradjon meg.

Az anyagi felelősség alul már régen kibujt, mert minden vagyonát a feleségére iratta, hogy egyetlen fillért sem lehet megvenni rajta.

Még mindig bizik benne, hogy sikerül kibujnia a fegyelmi alul. Nyíltan beszéltek, hogy közvetlenül a tisztújítás előtt fogja fölmenteni a fegyelmi választmány, hogy a polgármesteri állásra jelölhető legyen. A hamis játékos vakmerőségével játszik még most is, mintha bizony felülne még neki valaki.

No de hadd teljen öröme kis játékainak végnapjain. Nem irigyeljük tőle a félrevezetett budapesti lapokban közölt öndicséreteket. Olyan az, mint a halálraítéltnak a siralomházban való mulatás, mikor utoljára rugja ki kedvére magát. Mostani védekezése e hírhedt alak utolsó rugás volt.

Följelentett orvos.

Az úgynevezett „egyleti” orvosok ellen mindig sok panasz hangzott. Ez az eset azonban felülmulja a hétköznapi panaszokat. Itt már a leikiismeretlenség oly mértékével találkozunk, amelyet szó nélkül nem hagyhatunk.

Az eset a következő: Kakuzsi István seprőgyári munkavezető felesége, Simon Éva szivargyári munkásnő a múlt hó 19-én elment dr. Kőhegyi Lajos kórházi orvoshoz, aki egyúttal a dohánygyári betegsegélyező egyesület orvosa is. A szegény asszony, aki szoptat is, panaszkodott, hogy a melle fáj.

Az orvos azt mondta, nem ér rá, jöjjön holnap. A szegény beteg asszony elment hát másnap október 20-án. Az orvos a cselédjét küldte ki, hogy nem e gyári-e a beteg? Mert ha gyári akkor várhat. Várt is a szegény asszony, amint mondja vagy másfél órát. Akkor végre az orvos megnézte. Azt mondta felületes megtekintés után, hogy kösse föl, tegyen rá hideg borogatást, mehet dolgozni, nincs semmi baja.

Az asszony dolgozni ment, de pár nap múlva mindegyre hevesebb fájdalmakat érzett a bal emlőjében. Napokig nem tudott aludni. E hó 7-én újra elment tehát az „egyleti” orvoshoz. Akkor már az emlője is fölfakadt. Az orvos megint csak azt mondta, nincs semmi baj, mehet dolgozni. Erre aztán elbocsátotta a szegény munkásasszonyt, aki azonban iszonyuan szenvedett.

El is ment aztán más orvoshoz, dr. Kiss Gábor kerületi orvoshoz, aki emlőgyulladás állapotot meg nála és írásos bizonyítványt adott róla, hogy az asszony munkaképtelen, a tályo pedig 18—20 napi gyógyulást igényel.

Másnap, november 12-én dr. Kain Sándor vizsgálta meg a szegény asszonyt. Már akkor műtétet kellett rajta végrehajtani. Az orvos fel is vágta a genyes martitist, megállapította, hogy

a szegény asszony már 18—20 nap óta szenved és még 14—16 napig teljesen munkaképtelen.

Ez az egyszerű tény. A szegény munkásszony életének szomorú játéka ez. Ha talán fizető beteg lett volna, akkor alighanem lelkiismeretesebb lett volna az orvos. De hát csak betegsegélyző pénztári tagról volt szó, aki nem köteles fizetni a tekintetes urnak.

Ezuttal nem akarunk még következményekre is rámutatni, de a közönség a szegény asszony esetéből is következtetni tud. Egyébként is e dolgot az orvos fegyelmi hatósága fogja elbírálni. Mert a fejle-tést már megtették ellene a két másik orvos bizonyítványa alapján.

Dorosmai levél.

Alig van község a tápéi kerületben, ahol a lakosság a közigazgatással meg volna elégedve. Mindenünnen csak panaszt hallani, amelyeket nem akar meghallani az ellenőrzésre és felügyeletre hivatott közeg, a fősztolgabiró.

Nem egyszerű mulasztásokról és hibákról van szó, hanem oly dolgokról, amelyek okvetlenül a legsúlyosabb fegyelmi büntetést vonnak maguk után, ha a megyei urak a „jog, törvény és igazság” korszakában élnének.

De arról Csongradmegyében nem tudnak, nem akarnak tudni. E szerencsétlen vármegyében a jogot helyettesíti az otromba, durva erőszak, a törvényt a pajtáskodás, a politikai párt és kortesérdek, az igazságot pedig annak féltelen eltiprása. Ez a sötét kép húzódik végig a hatalmi párt átkos uralmán.

De talán a megye összes szolgabiróságai ellen nem merült föl annyi jogos panasz, mint a dorosmai szolgabiróság ellen, amióta Herglőtz István fősztolgabiró áll az élén.

Vadidegen ő a mi megyénkben. Ugy csöppet ide valahonnan a krassói oláhok közül. Gógós, pöffeszkedő ember, aki kiskirálynak képzelet magát a saját szemetdombján. A néppel egyetlen alkalommal sem érintkezett, bajaival sohasem törődött. Az igazságot még hírből sem ismeri, csak a kortesérdemeket tudja méltanyolni. A nép érdeke előtte semmi, ha az „uri gazembert” kell menteni. Megmutatta, hogy mire képes, nem egyszer.

Hogy a Dorner Béla horgosi jegyző, a fősztolgabiró tetű barátja, olyan „későn” került a börtönbe és évek hosszú során át vigan sikasztotta a közpénzeket és károsíthatta a népet, annak az oka a fősztolgabiró, mert a sikkasztást évekként előbb bejelentették az előjáróság tagjai, sőt a sikkasztást a bűnvizsgálat előtt másfél évvel be is bizonyították. Mért nem függesztette föl már akkor a tetű barátját?

De menjünk tovább. Dorner jegyző már idestova esztendeje lakója a szegedi csillagbörtönnek és még ma is jegyzője Horgos községének, akit jogosan illet meg a fizetésének harmadrésze. A fegyelmi ügyében még ma sincs ítélet. Hát hogyan lehetséges ez? Hány évig legyen még Horgos községe jegyző nélkül?

De van más fegyelmi ügy is, amit nem akar befejezni a fősztolgabiró. Az a Fodor Miklós adónyilvántartó fegyelmi, amit ok nélkül akasztott a nyakába. Mért nem akarja befejezni ezt? Azért, hogy a jegyzőválasztáson ne kelljen jelöltni. De mikor lesz már a jegyzőválasztás? Megvarja talán a fősztolgabiró, amíg a tetű barátja a csillagból kiszabadul?

Ott vannak a horgosi községi orvos bűnei is, az egész megye gyalázatára — büntetlenül. Kézén fekvő dolog, hogy ezt az okleveles zsarolót is a fősztolgabiró védelmezi. Ha nem így lenne, már rég föl kellett volna függeszteni állásától. Hogy pedig ez nem történt meg, sőt még ellenkezőleg, a följelentőt fogta üldözőbe, jó lelekkel mondhatjuk, hogy a fősztolgabiró palástolni akarja a zsaroló gyalázatos üzelmét.

Hogy a fősztolgabirónál tanuk kihallgatása és a terhelt megidézése nélkül hoznak ítéleteket, meg hogy a védelemnek törvényes jogait is korlátozni merik, sőt abban egyenesen megakadályozzák, az egészen megszokott dolog volt mindaddig.

Ezután azonban másként lesz. A szegény, törvényt nem ismerő emberrel, vagy amint a tekintetes „urak” mondják, a bűdös paraszttal könnyen bántak el eddig. Ne feledjék el azonban, hogy két vége van a botnak és mi erősen megragadtuk már a boldogabb végét és

nem engedjük, hogy a legkisebb visszaélés is megtorlatlan maradjon.

Föltett szándékunk sajtópörre kényszeríteni a dölyfös, pöffeszkedő fősztolgabirócskát, hogy kedvünkre kiporolhassuk a gunyáját a független esküdtbíró és — ami fő — a nyilvánosság előtt, akkor, amikor ő is benne lesz.

Elvégre is mi a közélet tisztességéért küzdünk, amit meg kell értetnünk, ha nem is éppen udvarias módon, Herglőtz István fősztolgabiróval is.

U. ronságok.

— **Jelölések a tápéi kerületben.** A tápéi kerület biza omlé eléert sokan pályaznak, de bizonyos kitatas reményével csupán dr. *Kellemen Béla*, a függetlenségi és 48-as párt jelöltje, akinek zászlója alatt tömörül a nép. A szabadelvűpart megoszlott. Az egyik rész dr. *Tergina Gyula* tanfelügyelőt akarja jelöltnek, míg vannak, akik dr. *Huszár János* mellett kardoskodnak. Emlegetik még dr. *Milkó Endrét* is, akinek azonban nincsenek a kerületben összeköttetései. A szabadelvűpart egyelőre várakozó állást foglal, mivel remél, hogy *Enyedi Lukács* még meggondolja a dolgot és föllep. Arról is szó van, hogy a jelölt est átengedjék a szabadelvűpart központjának amelynek jelöltje *Rohonczy Gedeon* lenne. Bármint történjék is, a függetlenségi és 48-as párt győzelme bizonyos. A választás előreláthatólag december hó közepe előtt fog lezajlani, ha a megye a központi választmánya a legutolsó határnapot tüzi ki, ami különben nagyon valószínű.

— **Mikor lesz a tápéi választás?** A megye központi választmányát, mint Szent-teről írják, szerdara hívta össze Csathó Zsigmond főispán. A választás legkésőbbi határnapja tehát december 12.

— **Mozgalom a tanfelügyelő ellen.** A csongradmegyei allamosított iskolák tanítói közt, mint már említettük is, mozgalom indult meg Tergina Gyula tanfelügyelő ellen, aki halatlan vakmerőséggel üldözi a tanítókat. Husz év alatt nem volt a megyében tanítók ellen annyi fegyelmi, mint az allamosítás óta két év alatt. Az üldözés különösen az utolsó évben öitött nagy mérvet, úgy, hogy a tanítók helyzete tühretetlen. El is határozták a tanítók, hogy a közoktatásügyi kormánytól tesznek lépéseket, hogy ez az egész tanügyre nézve sorvasztó állapot megszűnjék. A bizalmas értekezleten elhatározták a tanítók, hogy 30 tagu küldöttséget küldenek a közoktatásügyi miniszterhez és a küldöttség vezetésére *Zsák Frigyes* szerencsi állami népiskolai igazgatót kéri föl, aki a következő levelet intézte hozzánk:

Tekintetes szerkesztő ur!

„Mozgalom a tanfelügyelő ellen” czimen közlemény jelent meg a „Független Közvélemény” 32. számában, hogy a megyei tanítótestületek a tanfelügyelő ellen állást foglalnak és a tanfelügyelő-ellenes párt bizalmi férfai elhatározták, hogy 30 tagu küldöttséget menesztenek Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszterhez, akinek személyesen adják elő panaszukat, a küldöttség vezetésére pedig engem fognak fölkeríteni.

Az illető tanítóktól még nem kaptam ugyan felszólítást a küldöttség vezetésére, de kijelentem, hogy a legnagyobb készséggel fogok felhívásuknak eleget tenni.

Szerencs, 1902. november hó.

Teljes tisztelettel
Zsák Frigyes
áll. iskolai igazgató.

Igy a levél, amelyet Zsák Frigyes volt kisteleki tanító intézett hozzánk. Tergina üldözte el innen a szülőföldjéről. Elüldözte politikai okokból, mert nem akart a tanügyi basa előtt tétet fejet hajtani. Elüldözte abból a kis faluból, ahol elaggott szülei élnek, ahol hangyaszorgalommal ottont alapított magának. A szabad szó útjában állt a vargabetűs utakon járó tanfelügyelőnek, aki sietett is őt eltávolítani útjából. De hiába helyeztette el innen, garázda működésének színhelyéről az ország tulsó végére, az önértetes, szabad szó elhangzik ide is, hogy buzdítsa és bátorítsa a csüggedőket, akik e gyalázatos rendszer áldozatai.

— **Az erkölcsi összeférhetlenség.** Lapunk egyik olvasója dicsérő levélben emlékezett meg „Az ideálok bűnei” czim alatt megjelent közleményünkről. Leveléből a következő, figyelemre méltó részletet közöljük: „Az összeférhetlenség kérdését nem szabad pusztán törvényvel megoldottnak tekinteni, mert a törvény felett is van összeférhetlenség. Ez pedig az *erkölcsi összeférhetlenség*. Mert én erkölcsileg nem tartom megengedhetőnek, hogy a képviselőházban olyan emberek itéjenek a nemzet sorsa fölött, akiket csalásért, sikkasztásért és más becsstelen bűnökért üldöz a bíróság, még pedig pártkülönbség nélkül. Ha az erkölcsi összeférhetlenség lelki szükségletévé válna a tisztességes többségnek, akkor az ilyen alakok lehetetlenné volnának téve. Egyszerűen kidobnák őket.” És ez volna a helyes eljárás.

— **Az átvedlett Szeged és Vidéke.** A sajtószabadság idei emlékünnepe születt meg a „Szeged és Vidéke” című napilap. Születése a halálát okozta a „Közvélemény” című, szókimondásáról ösmert, közkedvelt napilapnak, amelynek tulajdonjogát *Gönczi J. József* eladta dr. *Huszár János* szegedi ügyvédnek, aki a lapot az új vállalata érdekében bezűntette, holott a lap alapítója és tulajdonosa *Rostkovicz Arthur* volt, a ki a tulajdonjogról se írásban, se szóval soha le nem mondott, a lap tulajdonjogát neki el nem adta és aki nyomban „Független Közvélemény” czimen indított hetilapot, hogy régi, szerzett jogait megvédelmezhesse. Ilyen körülmények közt indult meg dr. *Huszár János* felelős szerkesztésében a Szeged és Vidéke, amelynek ő volt a tulajdonosa. Az új napilap **erős katolikus irányban** indult meg, a politikájának azonban irányt nem tudott jelölni. Ennek a következménye lett a közönség várakozó és bizalmatlan álláspontja. A lap háromszor is cserélt rövid fennállása alatt nyomdát, míg végre az alapító elkedvetlenedett teljesen. Legutóbb két napig meg sem jelent, mire *Gallovich Jenő* és *Szakács Andor* vették át a szerkesztést és a tulajdont három napra, amikor is a lap szerkesztését *Balassa Ármin*, *Fülöp Zsigmond* és *Szász Hugó* vették át, akik a lap további fentmaradásáról is gondoskodnak. A lap „új” iránya a radikális szabadelvűség, amiben a Szegedi Napló és Szegedi Híradó is jeleskedtek mindaddig. Szóval az új átalakulás jelentőséggel csak annyiban bír, hogy a lap katolikus irányzatát elvesztette. Ez pedig újabb bizonyítéka annak, hogy a merev, katolikus felekezeti irányzattal Szegeden újságvállalat nem tud gyökeret verni. Mi csak örvendünk rajta, hogy a felekezeti kérdéseken mindig fölötte álló irányunk helyességét ez az újabb kudarc is megerősíti.

— **Kossuth Ferenc és a tápéi kerület.** A függetlenségi és 48-as párt nagy nevévé, Kossuth Ferenc, kilátásba helyezte, hogy meglátogatja a tápéi kerületet a párt oszlopos tagjaival. A pártelnökség ez uton tudatja a függetlenségi és 48-as választó polgárokkal, hogy a tartandó gyűlések napját külön felhívásban közli a községek lakosaival. Pártügyekben ifju *Czékus Ferenc* elnökhöz (Dorosma) vagy *Rostkovicz Arthur* jegyzőhöz (Szeged, Horváth Mihály-utca 7.) fordulhat a polgárság.

— **Nagy hűhó semmiért.** A lelei 900 holdas birtokát nemrég adta el örök áron a megyés püspök. Az újságok nagy hűhót csaptak, a föld átadásánál még a földmívelésügyi kormány is képviseltette magát. Persze, volt diadalkapu, tarackdurrogás és lakoma. Alig telt el néhány hét, a lelei gazdák már vakarják a fejüket. A vásár nem az ő javukra van. A püspöki uradalom a vételár 90 százalékát megkapta a hitelintézetektől, amely az 50 éves törlesztési kölcsönt nemcsak a vásárolt földre, hanem még a szegény bérlők házaíra is rátáblázta, a melyek eddig tehermentesek voltak. Előreláthatólag ez a földvásárlás 4—5 év alatt koldusbotra, juttatja a népet. Ma már a reformátusok örülnek legjobban annak, hogy a földből nem kaptak. Először is a vétel drága volt. Eddig a gyöngye föld holdját, évi 78 korona bérért kaptak és termeltek rajta 40—50 koronát. Most

ötven évig 40—44 koronát kell törleszteniök évente minden kis hold után Világos tehát, hogy a nagy vásárlásnak a tönkrejutás lesz a vége.

— **Jelölés a Tiszában.** A tápéi kerület tarisznyásai vasárnap délelőtt tartottak jelölő gyűlést a szegedi Tisza-szálló küjön termében ifju Eszes Matyas elnök'ete alatt. A gyűlésen jelentették be, hogy Enyedi Lukács nem hajlandó elvállalni a jelöltséget. A pártvezető mitkapszok erre elhatározta, hogy lehetőleg nagy „tekintélyű” jelöltet állítsanak. A bizalmas értekezleten még huszan sem vettek részt. Hogy miben állapodtak meg, nem tudni. Tény azonban, hogy nagyon lehangoltan oszlottak szét.

— **Novák úr romlott kerületéről.** A szegedi törvényszék a napokban foglalkozott a szegvári választás egyik epizódjával, a melyből következtetni lehet arra a nagy mérvű visszaélésre, etetés-iatásra és vesztegetésre, ami e kerületben Novák József érdekében folyt. A főkortes Kohn Ármán volt, aki az ezer koronákat úgy szórta, mintha lopott pénzről volna szó. Rácz István gazda 1020 koronát kapott a kezeihez, amiből csak 220 koronát adott vissza a főkortesnek, aki azonban beperelte és letoglaltatta mindenét. Rácz azonban a letoglalt holmiból egyet-mást eladott, a főkortes pedig sikkasztásért följelentette. A törvényszék 8 napi fogházra és politikai jogainak elvesztésére ítélte Ráczot. Ez az ítélet nagyon tanulságos, de amennyire megszegyenítő a megvesztegetett Ráczra, annál megszegyenítőbb az értelmi szerzőre, a vesztegetőre. Mert az bizonyos, hogy még a csongrádi választás sem volt oly piszkos, mint a szegvári. s ha valamely kerület megérdemli, hogy a képviselő-küldési jogától megfoszassék, úgy az a szegvári kerület lett volna, melynek bizalomleveléhez a választási visszaélések egész serege tapad.

— **Dugott bálak.** Panaszt kaptunk az alsótanyáról, hogy a vendéglősök nem kapnak bálengedélyt és így házi mulatságok címe alatt rengeteg sok dugott bálát tartanak, ahol véres csatákat vív a legénység. Ezekről a rendőrség nem vesz tudomást, de az adófizető polgárságot megkárosítja. De megkárosítja a szegény-alapot is. A leghelyesebb volna, ha a rendőrség a tanyán elégtelen, az esküdtiket is berendelni a bálak ellenőrzésére.

— **Vad alá helyezett kortesek.** A legfelsőbb bíróság, midőn megsemmisítette a mult évi tápéi választást, elrendelte több Enyedi-parti kortes ellen a bűnügyi eljárás megindítását. Az előnyomozat befejezése után a szegedi törvényszék a kortesek nagy részét vad alá helyezte, ellenben a méltatlanul meghurczolt Kelemen Béla ellen az eljárást beszüntette. Tehát a sok visszaélés, amit az Enyedi-parton elkövettek, még sem marad megtorlatlan.

— **Az igazgató vendége.** Kistelekről kaptuk ezt az érdekes hírt: Tergina Gyula kir. tanácsos tanfelügyelőnek a fukarságig menő takarékoskodása közismert dolog. Bizonyos rokonvonást lehet fölfedezni a volt pénzügyigazgató és közte. A volt pénzügyigazgató ugyanis, mikor kiküldetésben volt, csak hogy a szállodai költségeket megtakaríthassa, a fináncz-laktanyába ment aludni. Tergina is megcselkedett már ilyest Kisteleken, ahol Tomkó János igazgatóhoz szállásolta be magát. Az igazgatónak a szobáskájában azonban kevés volt a hely, ágyneműje pedig csak éppen a maga számára való, amiért is a szomszédoktól kert kölcsön ágyneműt, hogy „nagyságos” vendégét kielégíthesse. A nagyságos királyi tanácsos tanfelügyelő bizonyára pompásan aludt a kölcsön kért párnakon és legalább is a tápéi képviselőségéről almodott.

— **Az iskolai üzérkedés.** A kereskedők a legerélyesebben tiltakoztak az iskolai üzérkedés ellen, amelyet szigorúan betiltott a közoktatásügyi kormány is. Ennek daczára még ma is akadnak tanítók, akik könyvekkel, irkakkal, vagy író és rajzeszközökkel kereskednek. Ilyen kereskedést üz Algyón az állami nép-

iskola igazgatótanítója is, Fehér Ignác, aki melleleg az országos központi hitelszövetkezet algyői fiókjának évi 240 korona fizetéssel alkalmazott könyvelője is, azonkívül írka és könyvkereskedést folytat az iskolában és ezzel károsítja az adófizető kereskedőket, akik e jogoslatlan verseny folytán érzékeny veszteséget szenvednek. A tanfelügyelőség figyelmét felhívjuk erre az iskolai üzérkedésre, ami tudomásunk szerint fegyelmi vétsége kepez.

— **Munkás-naptár.** Már rég idő óta táplált kívánalmaknak fog eleget tenni a „Munkásaink Egészség Naptára” című kis zsebnaptár alakú munka. A kis munka, mely 13—15 ivnyi terjedelemben megjelenő munka, a politika kizárásával, felőleli mindazon tanokat, melyek a munkások egészségügyi viszonyaira vonatkoznak. Az érdemes és pártfogásra méltó mű, melynek egyik sarkalatos célja a munkaadó és munkás közti viszonyoknak szorosabbra tétele és a munkásoknak megmagyarazása a baleset, betegségyézés, rokkantségyre vonatkozó törvényeknek s amely kis műnek munkatársai körében látjuk első sorban gróf Zichy Jenőt, Lázár Pál egyetemi tanárt, a fővárosi orvosi karnak legelőkelőbb tagjait és iparügyi és közgazdasági írók egész szép gárdáját, — mint érdemes kézikönyvet, mely különösen az ipari és üzemi balesetknél előforduló segélyt és a higiénikus viszonyokat tüzte ki céljaul, — melegen ajánljuk lapunk olvasói és jó barátai jóindulatába.

Algyői level.

Rengeteg adót fizet ez a szegény község. A pótdát-emelés réme is egyre bizonyosabb lesz. De hogyné nőne az adó, mikor a tarisznyások kedvükre gazdálkodhatnak a község vagyonával. Az új népiskola építésénél is szörnyűséges tulkiadások történtek. Az állam 20,000 koronát adott az építkezéshez, de a tarisznyások megtoldották még 10,000 koronával.

Mert a „házi kezelés” éppen 10,000 koronába került. No hát szépséges házi kezelés volt ez. A bíró és a közpénztáros voltak az ellenőrzők. No ők ugyan szépen teljesítették a hivatásukat. Ugy vigyáztak a község vagyonára, mint a Csáky szalmájára.

Persze folyt a söráldomás előre Kis Mártonnál, aki örült, hogy a téglák után kapta a 3 százalék jutalékot. Mert a tarisznyázok nála rendelték a téglát.

Kárt ázott is a bíró kedvére. Kezvenz foglalkozása is neki a vakolás. Az ártézi kút környékére például már nincs gondja, pedig oly nagy a sár, hogy alig lehet megközelíteni. Még a lámpás sem készült el a kút mellé, pedig már két éve megszavazta a községi képviselőtestület a rá való költséget. De nem telt rá még sem, mert mindent fölemészített az iskolaépítés.

Az atkai drága bérletet azonban újból megszerezte, mert onnan csurran-csöppen a napidíj. A szegény nép megint rábizta a pénzét, hogy használja egészséggel, pedig még a mult hat évről sem számolt el, mert van még néhány 10—20 koronával tartozó sógor-koma, a felesleg-pénzt tehát addig használhatja.

Az uradalmi föld, melyet a mult választáskor az algyőieknek ígértek, de a mindszenti bérlőnek adtak, csak 900 hold. Az új bérlő 30 koronáért kapta meg, míg ő kis holdjat 40 koronáért adja kapa alá. Ha a szegény ember szólni merészel ezen igazságtalan állapotok miatt, mindjárt rámondják, hogy izgága, bujtogató, stb. Az egyik bérlő beszélni akart a Novák nagyságos ural, de Agccsi nevű írka be sem eresztette hozzá. A kisbérlőkkel szóba sem állnak, a nagybérlő vag zsebre minden hasznót.

Mikor a hitelszövetkezet megalakult, kimondták, hogy a kezeles dímentes lesz. A tarisznyások azonban kivették, hogy a pénztáros (itt is Kabók) évi 160, a könyvelő (Fehér Ignác tanító) 240 korona fizetést kapjon, a napi biztos, az igazgató urak pedig minden üzloti napon egy-egy koronát kapnak.

Kabók uram igen ért a jövedelmei fokozásához. A község minden szükségletét az ő boltjában vásárolja. A számláit maga fizeti ki. Persze, az árakat is ő szabja meg.

Tiszában van már régóta a függetlenségi párt is velük. Mikor előjáróknak bejutottak,

akkor jó volt a függetlenségi párt támogatása. Akkor ők kullogtak a párt után, most pedig azt szeretnék, hogy a nép kövesse őket. No de abból semmi sem lesz, mert a népnek is kinyílt a szeme és másodsor nem engedi magát becsapatni.

Az ártatlan rendőrség.

Akár a ma született bárány, olyan ártatlan a mi rendőrségünk. A világért sem ludas azon vádakban, amikkel mi illetjük. Csak az a baj, hogy ezek a vádak már egészen átmentek a köztudatba, mi pedig nem „személyek” ellen írunk, tehát a vizsgálat nem tud sehogy sem megindulni.

Igazán csodálatos. A rendőrség felettes hatósága nem tud adatokra szert tenni, mi pedig tudunk.

No de térjünk a dologra. A mi rendőrségünknek a legnagyobb baja a romlott közszellem, amely az egész intézményt áthatja. Hogy milyen véleménynyel van róla a főkapitány is, a legszebben igazolja az alábbi eset.

Nagy Sándor és Kovács Márton tekintélyes haztulajdonosok panaszt emeltek Pálffy Ferencz polgármester előtt a rigó-utcai rendőrőrsjáratok ellen, hogy a rendőrök éjjelente betérnek a bordélytanyákra, ahol fekete kávé isznak és szivart kapnak, persze potyára. Ez is a csukott szem és nyitott marok” elve. A polgármester meghallgatta a panaszt és a főkapitányhoz utasította őket. A két tekintélyes polgár elment hát a főkapitányhoz, aki azonban kijelentette, hogy a rendőrőrsjáratnak szabad bemenni bordélytanyákba, szabad fekete kávé is inni, szivarozni is.

Ezt a főkapitány mondta, akinek ellenőrzést és felügyeletet kellene gyakorolni a rendőrei fölött. Hat lehet-e meg nem botránkozni az ilyen kijelentés fölött? Ha a hibát, a visszaélést maga a főkapitány veszi védelmébe, mi véleménye legyen akkor az egyszerű rendőrnek? Nem-e azt képzei, hogy neki joga van visszaéléseket elkövetni?

De mit gondol az ilyen kijelentések után a polgár, akit panaszával elutasítanak ilyen módon? Bizonyára azt, hogy kár is az ördögöt az öreg anyjánál bejelenteni.

Akkor a hamis kártyások bünbarlangjáról is hiába rántjuk le a leplet, hiszen a rendőrnek szabad oda jarni, ott potyabirt inni, tiltott hárdjátékot játszani, szegény napszamosok heti keresményét szombat este elnyerni.

Mert van ám ilyen hely a városban, még pedig a Kálvária-utczán. Ismeri mindenki, de különösen a rendőrség, amelynek éjjeli őrtanyája a kártyabariang. Hogy büntessék aztán az ilyen bűntanya tulajdonosát, amikor az a rendőrökkel czimborás? Hogy üldözhetnék a szegény munkásokat kifosztó hamis játékosokat, mikor azokkal együtt ülnek a rendőrök?

De hát hogyan is lehetne megtisztítani a rendőrséget, mikor a főkapitány a másfél évtizeddel ezelőtt alkotott szabályrendelet értelmében még ma sem készítette el a rendőrség szolgálati és fegyelmi szabályzatát?

Hogy milyen züllött állapotok uralkodnak a rendőrségen, mutatja ez az eset is. Valami Susula nevű rendőr a rigó-utczában ütött régebben tanyát. Az egyik bordélyház tulajdonosával szúrte össze a levet. Mikor kérdőre vonták érte, a Susula rendőr az felelte:

— Senkinek semmi köze hozzá, hol vagyok koszton és kovártélyon.

— De még baja lesz ebből — figyelmeztették.

Rejtélyesen mosolygott erre a rendőr.

— Masnak se görbült meg még a hajaszála se.

Igy a Susula rendőr. Az ő véleménye egészen méltó a főkapitányéhoz.

Innen-onnan.

(Az első párbaj.)

Ujlaki Tóni barátunk a lovagiasságnak sokszor megadta már az árát. A legerdekesebb volt azonban az első párbaja.

Mikor a párbaj színhelyére értek, a segédei mondják neki, hogy készüljön a viadalra, mire ő egykedvűen felelte:

— Készen vagyok.

— De hiszen le kell vetkezned — magyarázta a segéd.

